

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče št. 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Veličastna manifestacija naprednih ljubljanskih volilcev in program „Jugoslovanske zajednice“.

Nad 3000 ljubljanskih volilcev manifestira za napredno listo Zajednice. — Napredni ljubljanski volilci so v taboru „Jugoslovanske Zajednice“. — Njena zmaga 3. decembra je gotova.

Manifestacijski shod, ki se je vršil v sredo 29. t. m. v veliki dvorani „Uniona“ za „Jugoslovansko Zajednico“, je pokazal, da si je napredna Ljubljana osvojila načela in program „Jugoslovanske Zajednice“, ki si je zapisala na svoj slovenski prapor geslo zedinjene in nedeljive Slovenije, katere duševno in gospodarsko središče bodi bela Ljubljana kot tretja prestolnica v državi.

Pod tem svojim praporom hoče zediniti vse napredne vrste v boju proti sedanjemu koruptnemu, terorističnemu režimu, ki je s svojo zločinsko politiko klikarske nadvlade in strahovlade zanetil srbsko-hrvatski spor, razbil jugoslovansko edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki smo se dne 1. decembra l. 1918 iz proste volje in v popolnem medsebojnem zaupanju in ljubezni zedinili v narodno državo Jugoslavijo.

Vse, ki hočejo, da se doseže zopet bratski sporazum in edinstvo v državi, kličemo na boj proti sedanjemu režimu, ki ta sporazum ovira in naše edinstvo razdira.

Vsled razoranih razmer v državi in vsled koristolovstva in korupnosti sedaj vladajočega režima, pa veliko trpi tudi Ljubljana v gospodarskem in kulturnem oziru. Treba je, da v državi zavladajo zdrave, urejene razmere, da tudi v Ljubljanskem občinskem svetu pride enkrat do mirnega in uspešnega dela za blagobit celokupnega prebivalstva bele Ljubljane, Komunalni program Jugoslovanske zajednice najbolj kaže, kaj vse je treba za Ljubljane v najbližji bodočnosti narediti, da bo moderno in zdravo mesto, sposobno za gospodarski in socialni razvoj, ki mora priti, če hočemo, da naši stanovi vsi po vrsti ne propadejo.

Ljubljanski volilci se danes jasno zavedajo, v kako ozki zvezi so ljubljanske občinske volitve z ozdravljenjem naših razoranih razmer v državi. Ljubljanske volitve so bitka pred odločilno bitko s sedanjim klikarskim režimom v Beogradu. Zato se v Zagrebu in Beogradu mnogo piše o ljubljanskih občinskih volitvah, posebno pa so oči vseh idealnih Jugoslovancev v celi državi danes obrnjene v Ljubljano, od katere pričakujejo poštene in odkrite besede, ali je napredna Ljubljana za bratski sporazum ali je proti sporazumu, ali je za korupcijo ali za poštenje v javnem življenju, ali je za red in pametno gospodarstvo ali za nered in zapravljajanje imetja vseh državljanov, ali je za delo in pošteno plačilo za pošteno delo ali pa za strankarsko protekcijo in korita.

V znamenju teh gesel, ki jih zastopa „Jugoslovanska zajednica“ v Sloveniji, vrše se torej sedanje občinske volitve v Ljubljani.

„Jugoslovanska Zajednica“ vodi načelen boj, a dostojen je njen boj, četudi odločen in oster. Osebnega boja se ne poslužujemo, ker smo prepričani, da ve ljubljansko volilstvo samo dobro ločiti zrno od plevela.

Nazori so se razčistili, ljubljanski napredni volilci danes vedo, katerim možem gre vera in zaupanje, kje se bije boj za poštenje in načela in kje gre le za osebno koristolovstvo.

Manifestacijski shod v „Unionu“ je pokazal, da kar je v Ljubljani res naprednih, poštenomislečnih in idealnih mož — značajev, odkritih Slovencev in odkritih Jugoslovancev, vsi ti so na strani „Jugoslovanske Zajednice“!

Noben napreden volilec ne sme napraviti pogreške, da bi se 3. decembra cepil od enotne napredne fronte, ki nastopa pod praporom „Jugoslovanske Zajednice“ — proti klerikalni fronti „Zveze delovnega ljudstva“. Vsak glas, ki je oddan za kako drugo strankarsko listo je za napredno stvar izgubljen in pomeni le podpiranje klerikalne liste.

PROGLAS

Narodno socijalistične stranke v Beogradu, namenjen vsem duševnim in ročnim delavcem v Jugoslaviji.

Povojne težke razmere so razdelile današnjo družbo v glavnem v dva razreda. En razred tvorijo oni, ki imajo v roki vladu, drugega podložniki; v ta razred spadajo: delavci, poljedelci, uradniki, obrtniki itd. Na eni strani je bogatstvo, na drugi siromaštvo.

Narodno-socijalistična stranka je ustanovljena za to, da štiti vse nepriviligirane, obupane, bedne in brezpravne; ona dela na tem, da naj bo kapital svojina tudi onih, ki ga ustvarjajo; toda privilegiranci se svojemu ugodnemu ekonomskemu položaju nočejo odreči dobrovoljno. Siromašni razred duševnih in ročnih delavcev si mora biti svest, da se bo za svoje pravice moral bojevati potom strokovnih in političnih organizacij. Zato mora vsakdo, ki se zaveda, da se mu dela krivica, brez pomisleka pristopiti k Narodno-socijalistični stranki.

Delavci vseh strok!

Prepričati ste se mogli, da od stranke, ki ste jo do sedaj podpirali, niste imeli nikake koristi, videli ste samo škodo, ker je vaš boj v sindikatih za več kot dve desetletji uničen, toda vi ste sedaj ostali razkropljeni in razdeljeni, da vas lažje izkorišča privilegirani kapitalistični razred. Narodno socijalistična stranka ima namen, da vas sindikalno organizira na podlagi narodnosti in da vam da možnost, da potom sindikata in politične organizacije zavarujete vse svoje socialne in ekonomske interese.

Intelektualni delavci!

Ni treba, da se slepite, da se rešuje socialna in ekonomska beda današnje družbe z etiketo in naslovi, treba je, da vendar enkrat uvidite, da ste samo orodje v rokah današnjih političnih skupin, ki se okoriščajo z vašim delom, pri tem pa ostaja vaš ekonomsko-politični položaj v večji bedi, kakor je pri ročnih delavcih; vzrok tiči v vas samih, ker se niste poskušali, da se organizirate za svojo gospodarsko in socialno korist.

Narodno socijalistična stranka ima tudi to nalogo, da vsem intelektualnim delavcem nudi možnost, da si potom politične organizacije v njej dosežejo, da bo njihovo delo vsestransko in pravično nagrajeno.

Poljedelci!

Vse dosedanje politične skupine so vam nudile samo neizpolnjive obljube, in ko ste jih povzdignili na ona mesta, ki so jim dajala možnost, da izpolnijo kar so obljubili, so vas pustili še nadalje v bedi in neizobraženosti, ko so zadovoljili svojim lastnim zahtevam, ker so uvideli, da bi Vas ne mogli še nadalje izkoriščati, če bi vas izobrazili.

Narodno-socijalistična stranka bo delala v prvi vrsti na izobrazbi kmetškega ljudstva in za zaščito ekonomskih vprašanj poljedelcev, zato je pa nujno potrebno, da vsi poljedelci pristopijo v politično organizacijo Narodno-socijalistične stranke.

Mali obrtniki!

Mali obrtniki in vsi ostali nezadovoljni in brezpravni vprašajte se, kako blagostanje so vam nudile vse dosedanje politične stranke, ki ste jih podpirali; nalagale so vam na rame vedno večja bremena, upeljavale vedno večje davke, da jim s tem pomagate plačevati primanjkljaje, ki jih delajo s svojo neracionalno finančno politiko. Cilj Narodno-socijalistične stranke je ta, da se zadovolji tako male obrtnike kot delavce in uradništvo, ker ravno ti razredi tvorijo večino našega prebivalstva. Gotovo je to tudi Vaša želja; zato je treba, da vsi pristopite in se politično organizirate v Narodno-socijalistični stranki.

Premembo kapitalistične družbe v socijalistično, Narodno-socijalistična stranka ne bo vršila šablonsko, temveč notranjim, kulturnim, socialnim, gospodarskim in zunanjim razmeram naroda primerno.

Vsa preureditev gospodarske organizacije v smislu socijalizma pa bi narod niti za korak ne privedlo bližje k sreči in zadovoljnosti, če se ne bi obenem delalo na notranje presojanje človeka v znamenju človečanstva, ki mora postati vrhovni princip delovanja in nehanja posameznika in naroda. Zato Narodno-socijalistična stranka ne bo agitirala v smislu svojega programa, temveč ljudstvo tudi vzgajala.

Pogoj za zdrav razvoj naroda je predvsem zdrava moč duševnih in ročnih delavcev. Brez nje je gospodarsko življenje stavba brez temelja. Kot nadaljna sredstva za postopno socijalizacijo gospodarskega reda bo služilo podpiranje zadružništva, posebno delavskega, potom zakonodaje.

Naš socijalistični program se bo uresničeval v mejah države, zato bomo delali na tem, da se postavi na najširši demokratični temelj. Kot narodna stranka zastopamo narodnostno načelo v duševni kulturi, politiki in gospodarstvu.

Narodnost nam ni ideologija kapitalistične družbe, temveč narodnost je bistvo socialnega življenja, ki vodi narod iz sedanjosti v bodočnost.

Narodnost je nad posamezniki in razredi; interesi in politika letih se morajo podrežati splošnim interesom naroda, sicer bi ne bil narod sposoben za svoj obstanek.

Vse delo Narodne socijalistične stranke je posvečeno našemu narodu.

Narodnost nam je vera v narod, in kdor mu hoče dobro, mora vanj verovati in v tej veri delati za socijalistične ideale.

V Beogradu, 22. novembra 1922.

Za Akademski klub Narodno-socijalistične omladine: Milivoj K. Petrović, Aleksandar Vasiljević, Živojin S. Milovanović, Milorad Dinić, Miroslav Marković, Dimitrije Stojanović. — Poslanca NSS: Ivan Deržić, Anton Brandner. — Za glavni izvrševalni odbor: Slobodan Zorčić, banč. uradnik, Dragutin Simonović, tisk. del., Novica S. Popović, priv. uradnik, M. Djuričić, tisk. delavec, Svetozar Adamović, bančni uradnik, Aleksandar Pajić, čevlj. pom.

Manifestacijski shod „Jugoslovanske zajednice v Unionu.“

V sredo, 9. novembra je zbrala »Jugoslovanska zajednica« svoje volilce v veliki unionski dvorani. Ob osmih zvečer je bila polna prostrana dvorana do zadnjega kotička, gale navzočih nad 3000 volilcev.

Toliko ljudstva se že dolgo ni zbralo na poziv kake stranke, kakor se je to zgodilo v sredo. Nikakor ne pretiravamo, če trdimo, da je bilo navzočih nad 4000 volilcev.

Shod otvori dr. Hacin, ki predlaga, da se naj izvoli predsednikom tov. R. Juvan. Po kratkem pozdravnem nagovoru podeli predsednik besedo dr. V. Ravniharju. Uvodoma povdarja govornik, da priča tako mnogoštevilna udeležba, kako zanimanje obvladuje Ljubljano za »Jugoslovansko zajednico«. Nobena oseba, pravi dr. Ravnihar, pa naj bi bila še tako pomembna, ne bi mogla privabiti toliko tisočev zborovalcev, če ne bi bila k temu pripomogla zdrava ideja, ideja »Jugoslovanske zajednice« s svojim vsestranskim komunalnim programom in pa zavest volilcev, da gre pri ljubljanskim volitvah za več kot za občinske volitve. Tu gre za ozdravljenje gospodarskih razmer občine ljubljanske, gre pa tudi za **ozdravljenje splošnega političnega življenja v celi državi**. Da je ideja »Jugoslovanske zajednice« zdrava, dokazujejo v tako mogočnem številu zbrani somišljeniki.

Ta ideja se bo razširila v kratkem po celi kraljevini, ker je program »Jugoslovanske zajednice« program sporazuma v nacionalnem, kakor tudi gospodarskem vprašanju.

Nato je orisal govornik med burnim ploskanjem in pritrjevanjem kaj živo in točno nasprotnike »Jugoslovanske zajednice«.

Svoj stvarni in učinkoviti govor je zaključil dr. Ravnihar med močnim pritrjevalnim ploskanjem z besedami:

Somišljeniki! Mirno rečem, da je usoda Ljubljane v vaših rokah, in če bi bil maliciozen, bi dejal, da boste spali, kakor si boste postlali. Če hočete, da bodo na ljubljanskem magistratu zavladali destruktivni elementi, potem volite 3. decembra klerikalno-komunistično zvezo delovnega ljudstva. Če hočete, da vas bo še naprej gnjavil režim, katerega zagovarjajo naši mladini, potem jih volite. Kdor pa hoče red in pametno gospodarsko in socialno vodstvo na

mesnem magistratu ljubljanskem, ta bo volil »Jugoslovansko zajednico«.

Ko se poleže ploskanje, prebere tov. Juvan sledeče pozdravno pismo dr. Ivana Tavčarja.

Predsedstvu manifestacijskega shoda »Jugoslovanske zajednice«!

Priklenjen na bolniško posteljo se današnjega zborovanja »Jugoslovanske zajednice« žal ne morem udeležiti. Sem pa v duhu z Vami. Sporočite zborovalcem moj prijateljski pozdrav.

Popolnoma odobravam Vaš nastop in mu želim popoln uspeh.

Z odličnim spoštovanjem

Dr. Iv. Tavčar.

To pismo je napravilo na zborovalce, ki so priredili dr. Iv. Tavčarju burne ovacije, globok vtis. S tem je tudi razpršena mladinska infamna trditev, da se dr. Iv. Tavčar ne strinja s korakom dr. Ravniharjeve skupine.

Kot naslednji govornik je nastopil, prisrčno pozdravljen od Narodnih socialistov, tovariš Ivan Tavčar, ki je v dolgem govoru obrazložil posledice novega, nedemokratskega, protiljudskega volilnega reda ter zlasti povdaril, da sta na podlagi tega volilnega reda, ki ga je oktroirala večjim mestom mladinska klika, izročena Ptuj in Maribor Nemcem na milost in nemilost. V svojem govoru se je dotaknil teženj in potreb vseh ljudskih slojev ter predložil kake koristi ali bolje škodo so imeli zlasti javni in privatni nameščenci in delavci tako od mladinske klike, kakor tudi od klerikalcev, ki se skrivajo za čas demokratskih volitev za krinko »krščanskih socialistov«. Tudi peričevci in komunisti so izdali delavstvo, tako da mu ne preostaja drugega kot zateči se pod okrilje »Narodno-socialistične stranke, ki je udružena v »Jugoslovanski zajednici«. V volilni borbi si stojita nasproti le dve najmočnejši stranki: »Jugoslovanska zajednica« in klerikalno-komunistična zveza delovnega ljudstva. Katera izmed teh dveh bo zmagala pač ni treba dvomiti, kajti zmagala je že s svojo manifestacijo »Jugoslovanska zajednica«.

Sledi dolgotrajno navdušeno ploskanje in vzklikanje govorniku in Narodno-socialistični stranki.

Dr. Triller dokazuje kot tretji govornik sijajno, kako podla in neutemeljena so blatenja, ki sta jim

izpostavljena od strani mladinov on in dr. Ravnihar. Nastane vprašanje, kdo je uskok. Može, ki se zavzemajo za poštenje v javnem življenju ali oni, ki so se udali molitvi zlatega teleta ter radi tega kulta izdajajo stranko pri vsaki priliki.

Za njim nastopi g. Jelačin, ki povdarja, da so nasprotstva med konsumenti in takozvanimi sloji nena ravna, ker so odvisni drug od drugega. Nesrečni režim, ki ga na vso moč podpirajo mladini je kriv vsemu zlu, vsej draginji, ki se je pričela z zamenjavo krone v relaciji 1 : 4.

Nekaj povsem novega je povedal o »poslevodečem« podpredsedniku dr. Dinku Pucu. Da ga je namreč pred dobrim letom prišel Puc nagovarjati, da stopi v boj proti mladini, ker je Žerjav vse zafural.

Viharno pozdravljen je na to povzel besedo naš poslanec tov. Deržič, ki se je bavil z vprašanjem javnih nameščencev z ozirom na vladajočo mladinsko kliko. Njegov govor bomo priobčili prihodnjič v celoti.

Ko je še narodni poslanec Brandner pozval navzoče, da naj že z ozirom na neodrešene brate v Koroški in Primorju ne poslušajo pristnega Primorca iz Trnovca, dr. Dinka Puca, temveč volijo listo »Jugoslovanske zajednice«, je predsednik, tovariš Juvan, zaključil ob polenastih nadvse sijajno manifestacijo.

DOLŽNOST VSAKEGA SOMIŠLJENIKA NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE JE, DA GRE VOLIT. NAŠA SKRINJICA JE ZADNJA.

Komunalni program „Jugoslovanske zajednice“ za mestno občino ljubljansko.

I. Splošne smernice.

Ljubljana bodi gospodarsko cvetoče mesto z vzglednimi socialnimi ustanovami v korist in blagostanje vseh občanov.

Hočemo, da bo Ljubljana kot ena izmed prestolic Jugoslavije najjače izžarišče slovenske napredne kulture.

Pogoj za uspešno delo v občini je popolno uveljavljanje načela socialne pravičnosti in varstvo ekonomsko šibkejših občanov.

V občinski zastop ne spadajo brezplodne strankarske borbe, ampak predvsem pozitivno gospodarsko delo. Kolikor zadevajo občinsko zastopstvo politične prilike v državi in kolikor mora biti v teh vprašanjih vsaka občina delavna večina enotnega naziranja, je ugotovljeno v pro-

glasu »Jugoslovanske zajednice« ljubljanskim volilcem.

Ponovno pa naglašamo, da je zahteva po nedeljivi Sloveniji življenski važnosti za Ljubljano in da se bomo za uzakonjenje te zahteve borili z vsemi legalnimi sredstvi.

Odločno se izrekamo proti nedemokratskemu volilnemu redu in zahtevamo, da se uveljavi zopet čist proporc.

Izrekamo se za najširšo občinsko avtonomijo, ki omogoča svoboden gospodarski, socialni in kulturni razmah Ljubljani.

II. Prehrana.

Glavni vpliv na redno in ceneno prehrano pasivnih krajev, med katere spada tudi Slovenija, je danes odvisen predvsem od državne prehranjevalne politike. Vendar ne sme občina zamuditi nobene prilike, da z napravami in ukrepi, ki so izvršljivi v lastnem delokrogu, razvije največjo delavnost za odpravo draginje.

Tržno službo in kontrolo je reorganizirati in izpopolniti.

Mestna aprovizacija se naj udeležuje v vseh vrstah trgovine z življenskimi potrebščinami kot regulator cen in kakovosti blaga.

Brez odloga je zgraditi tržnice, novo klavnico s hadilnico in tovarno ledu.

Ustanoviti je ljudske kuhinje predvsem za tiste sloje in posameznike, katerim je odvzeta možnost voditi lastno gospodinjstvo.

III. Stanovanjska beda.

Občina naj izvede organizacijo za zgradbo malih stanovanj.

Iz davščine na luksurijsna stanovanja je amortizirati kredit za zgradbo mestnih stanovanjskih hiš v lastni režiji za delavce in nameščence.

Nov mestni stavbni red naj omili dosedanje pogoje za zgradbo stanovanjskih hiš.

IV. Šolstvo in skrbstvo za mladino.

Občinske ljudske šole je razširiti. V prvi vrsti mora dobiti severozapadni del Ljubljane deško in dekliško osemrazrednico.

Mestni dekliški licej je poddržaviti.

Občina prevzame inicijativo za ustanovitev ljudskega vsenčilišča.

Obrtno nadaljevalno šolstvo je vzdržavati v polnem obsegu.

Zaposeliti je šolsko in obrtno mladino izven šole in delavnic na šolskih vrtovih, igriščih itd. Otroci, ki nimajo domače vzgoje in zaostala mladina bodi preskrbljena po dnevi v šolah, v mladinskih zavetiščih in zavodih.

Občina vodi akcije za brezplačno preskrbo obleke, obutve in učil revni mladini.

V. Ubožna preskrba.

Obubožane občane je dostojno preskrbeti do smrti. Potrebno je adaptacija in razširjenje bolnice.

Delavsko vprašanje in klerikalizem.

O delavskem vprašanju je izšla pred leti posebna okrožnica »Okrožnica papeža Leona XIII. o delavskem vprašanju«, v Rimu l. 1891.). V tej okrožnici papeška stolica kot najvišja cerkvena oblast govori o krivih nazorih socialnih komunistov rekoč: »Socialisti hočejo odstraniti kapitalistično izsesavanje ter hujskajoč reveža proti bogatinu razširjajo trditev: privatno posestvo mora prenehati, posestvo mora postati skupna lastnina vseh in to naj doženejo po vladah zastopniki ljudstva«. Ta načrt imenuje papeška stolica kot **neumesten za rešitev delavskega vprašanja, je v veliko škodo delavskim stanovom, je zelo krivičen, ker siloma pritiska na postavne posestnike, in naposled je tudi nasproten državnemu redu ter celo grozi državam popolni razdor.**«

Papeška okrožnica ne razume socialistične zahteve po razlastitvi kapitala in ne presoja je pravilno, ko pravi, da bi s tem delavci prišli ob prihranke svojega dela in da bi delavci niti svoje pridobljene plače ne mogli po svoji volji uporabljati. Tega noben socializem ne zahteva. Še važnejši razlog proti skupni lastnini pa vidi papeževa okrožnica v tem, da pa »socialistična zahteva očitno nasprotuje pravici, kajti pravico do posestva zasebnega imetja je prejel človek že od nature«. Tudi ta razlog, ki ga navaja okrožnica proti socializmu in izvirati more le iz nerazumevanja socialističnih idej, ki zahtevajo socializacijo produkcijskega kapitala, ne pa odpravo

tiste zasebne lastnine, ki ne tvori produkcijskega kapitala. In v imenu teh lastnih zmot o socializmu prekolne papeška stolica vse moderne socialistične ideale!

Potem zagovarja okrožnica s teološkimi razlogi pravico do zasebne zemljiške lastnine in pravi, da so ne le državni zakoni branili povsod lastninsko pravico z močjo in kaznimi, marveč, da tudi božji zakoni povdarjajo to pravico.

Okrožnica pravi med drugim, da predvsem je treba imeti pred očmi, **da vlada na svetu nespremenljivi red, vsled katerega je kar nemogoče v človeški družbi popolnoma v eno vrsto postaviti višoke in nizke, revne in bogate.** Socialisti, pravi rimski papež, naj le uresničujejo take sanje, a uresničili jih ne bodo, ker je brezuspešno boriti se proti naravnemu redu. Tako torej katoliška cerkev delavcu, ki ga obstoječi družabni red duši in tlači neusmiljeno k tlom, jemlje vsako upanje in pravico po izboljšanju neznosnih razmer, v katerih naj dela in umira za druge. Sedanji družabni red mora ostati, pravi papež, zaradi tega, ker to zahteva naravni red, božja volja. Pa ne samo to. Papeška okrožnica cinično pristavlja, da »te razmere so prav umestne, kakor posameznikom, tako tudi človeški družbi in povdarja, da »je delo potrebna pokora, katero težo mora človek skušati.« »Trpeti in pokoriti, to je delež našega rodu.« »Jedino pravilno je, vzeti stvari, kakor so.«

Po naziranju cerkvenega poveljarja, **delo ni izvor blaginje človeške družbe, marveč pokora za greh in sedanje kri-**

vične razmere v kapitalistični družbi so po naziranju papeža prav umestne. Te razmere naj torej zasužnjeno delavstvo sprejme, kakor so, odreče se naj vsem zemeljskim dobrotam in išče naj olajšujočih pripomočkov drugod, t. j. v nadi, na odplačilo po smrti, kjer bodo vsi enaki, reveži in bogatini. Komu pa naj prepuusti delavstvo to, kar je na tem svetu ustvarilo z žulji svojih rok? Odgovor na to je enostaven. Tem, ki sedaj posedujejo vsa proizvodna sredstva in imajo moč, da delavstvo izkoriščajo v svoje osebno obogatjenje.

Papeška stolica naravnost zahteva od državne oblasti, da z vsemi sredstvi štiti privatno lastnino in v to svrhu priporoča celo drakonične metode proti socializmu. »Prvo je,« pravi omenjena okrožnica, »da mora javna oblast z odločnimi odredbami zagotoviti pravico in varnost zasebnega imetja. Krepko se mora brzdati delovanje onih ljudi, v katerih se vzbudi poželjivost po tujem blagu... brez dvoma skušajo delavci po ogromni večini s poštenim delom povspeti se do boljših razmer, ne da bi pri tem škodovali bližnjemu. Toda mnogo jih je tudi, ki delajo nemir, ki razširjajo napačne nazore, katerim je vsak pripomoček dober, le da bi pripravljal prekucijo in ljudstvo zapeljevali, da bi se lotilo sile. **Zato se mora truditi oblast, mora hujskajočim sapo zapreti,** mirno delo mora braniti pred zapeljivostjo in hujskacijami in zagotoviti mora pošteno pridobljeno imetje pred ropom.«

Papež tudi pravi, da v obrambo človeške eksistence »je občna državna oskrba nepotrebna, kajti človek je sta-

rejši nego država in predno je bila država, je imel že človek pravico braniti svoje telesno življenje«. S tem stavkom pa je cerkveni poglavar jasno pokazal, da nima niti najmanjšega pojma o socialnem življenju, o njegovih težavah in zahtevah sedanje dobe.

Okrožnica pa hoče iz socialne bede sedanje družbe kovati kapital za papeško stolico povdarjajoč: »Ako pri delavskem vprašanju ne dajo cerkvi veljavne besede, bodo brezuspešni vsi človeški poskusi... ker naposled cerkev iskreno hrepeni, da bi v pospeševanju pravih koristi delavcev svoje moči in svoje napore združili vsi stanovi.«

Razredno zavedno delavstvo dobro pozna te napore, čuti jih na lastni koži, čuti, kako ga razni pobožni, cerkvi in papeški stolici vdani katoliški kapitalisti odirajo ter izkoriščajo njegovo delo v brezmejno pomnoževanje svoje zasebne lastnine, ki jo cerkev zagovarja kot naravno in božjo pravico.

To so torej smernice, po katerih se naj katoličan ravna pri presojanju delavskega vprašanja.

Ta načela so temelj krščanskega socializma, od katerih oddaljiti se je katoličanu delavcu pod kaznijo prepovedano. Očitno je, da krščanski socializem ni nikak socializem, ker katoliški cerkev brani priznavati in zastopati ravno tista načela in zahteve, ki so vsem pravim socialističnim strujam bistvene in te so: odstranitev sedanjega družabnega reda in njega nadomestitev s socialističnim redom, v katerem postane kapital proizvodni kapital skupna last vseh delavcev.

Dr. Perič odstopi kot kandidat za župana v prid klerikalcu dr. Stanovniku.

malcev za svoje proizvode. Z zapiranjem tovarn postaja naravno tudi brezposelnost delavstva vedno večja in večja.

Avstrija bo vendar dobila posojilo. Avstrija je v svojem parlamentu sprejela že skoraj vse zahteve, ki so ji bile stavljene od Društva narodov, da dobi posojilo. S tem je posojilo skoraj gotovo.

GRČIJA.

Usmrčenje ministrov. Grki so obsodili na smrt ministre, ki so zakrivali veliko narodovo nesrečo. Ministri so bili takoj po obsodbi usmrčeni. Začenja se torej nova metoda. Narodi sa začeli kaznovati svoje ministre. Ako pojde tako tudi drugod, bodo morali postati ministri pač malo drugačni. Dosedaj so mislili politiki, da so ministrski stolčki samo za to na svetu, da se na njih lepo sedi, vleče mastno plačo, vozi v salonskih vozovih in avtomobilih in da se sčasoma obogati ter kupi kako lepo grajščino. — Eno bo gotovo, k ministrskim koritom se politiki ne bodo silili več tako. In postali bodo ministri samo ljudje, ki res nekaj znajo, ki hočejo delati in narodu pomagati.

V BULGARII

se je vršilo 19. novembra 1922 ljudsko glasovanje, se naj li obsodi one ministre, ki so zakrivali narodno nesrečo. Oddanih je bilo 926.000 glasov, 647.000 glasov zahteva obsodbo, 223.000 glasov je proti njej, 56.000 glasov je bilo neveljavnih. Torej bodo prišli bulgarski ministri pred sodni stol in bodo tudi sigurno obsojeni. Kakor se vidi, so začeli narodi obračunavati z ljudmi, ki se igrajo z njihovo usodo. Če se bo to posnemalo tudi v drugih državah, bo prav kmalu nastal red.

Ako Vam pride slučajno v roke „Jutro“, spomnite se takoj, da se ga drži koroška kri in koroške solze.

Tedenske novice.

GLASOVANJE SE VRŠI JUTRI NA VSEH VOLIŠČIH NEPRETRGOMA OD 8. URE ZJUTRAJ, DO 5. URE POPOLDNE. — SVOJO KROGLICO SPUSTITE V ZADNJO SKRINJICO, ČE NOČETE, DA POSTANE BELA LJUBLJANA — ČRNA!

Pozor, volilci! — Vsak volilec naj vzame seboj na volišče kako legitimacijo (poselsko knjigo ali domovnico ali orožni list ali železniško legitimacijo itd.), da se bo z njo v slučaju potrebe lahko izkazal pri predsedniku komisije. Iz izkušnje vemo, da se dosti volilcem ni dovolilo glasovati, ker se identiteta, to je istovetnost njegove osebe, ni mogla ugotoviti. Na volišče naj vzame torej vsak volilec kak tak dokument!

Našim ljubljanskim čitateljem. Za časa volilnega boja smo pošiljali »Novo Pravdo« tudi onim našim pristašem, ki na list dosedaj še niso bili naročeni. Ker smo bili od več tovarišev naprošeni, da bi se jim dostavljala »Nova Pravda« tudi po volitvah, ker je njena vsebina jako zanimiva, prilagamo današnji številki poštne položnice. Kdor nam do 6. dec. ne vpošlje naročnine, temu bomo — žal — morali list ustaviti.

Naše čitatelje opozarjamo, da začnemo z božično številko, ki bo izredno obširna in zanimiva, objavljati.

Zgodovino velike francoske revolucije.

Naše zaupnike prosimo, naj pridno širijo list, da prodere tako izvanredno poučna vsebina zgodovine velike francoske revolucije v najširše kroge našega delovnega ljudstva.

Ponižno vprašanje na »Jutro«, »Slovenca« in smrdokovrsto »Napredno Ljubljano«. — Ker v mojih listih bobnate, da je bilo na manifestacijskem shodu »Jugoslovanske zajednice« navzočih največ somišljenikov drugih političnih strank in le okrog 800 zajedničarjev. Te gospode vprašamo sledeče: Ako so imeli Jutrovci in klerikalci od 4000 ljudi, ki so se vdeležili shoda, svojih 3200 ljudi, zakaj niso shoda razbili in zborovanje sami nadaljevali. Odgovor je enostaven in se glasi: Zato ker Jutrovci in klerikalci skupno na shodu niso imeli 50 ljudi. — Vsa veličastna masa je bila iz fronte »Jugoslovanske zajednice«. To je danes vsakemu Ljubljančanu jasno. Zato bodo vsi naprednjaki, vse delavstvo

in uradništvo, vsi trgovci in obrtniki, vsi meščani volili »Jugoslovansko zajednico«.

Poparjeni »Jutrovci« in klerikalci. Po večerajšnjem shodu »Jugoslovanske zajednice« so vsi naši nasprotniki izgubili glave, ker so se prepričali, da zmaga »Jugoslovanska zajednica« in le sigurna, temveč bo sijajna.

Podgane skušajo zapustiti potapljačoč se ladjo. — Kakor je izvedela iz Beograda »Slobodna Tribuna«, si skušajo Žerjavovci uglati prehod iz demokratske v radikalno stranko. Kaj pravi k temu prijatelj Pribečević?

Kaj je pisal Davidović mladinskim jutrovcem? — Davidović je mladinske jutrovce pokaral, ker delajo »štimungo« za klerikalce. Svaril jih je, da naj tega nikar ne počne, ker bodo sicer še bolj kaznovani. Povedal jim je, da je bodočnost v »Jugoslovanski zajednici«, za katero bi moral glasovati vsak pošten Jugoslovian, vsak pošten Slovenec. — Gospod Davidović je Jutrovcem pa tudi povedal, da je Žerjavovega ministrovanja konec, ker ta vlada leži že v agoniji in ne bo vstala nikdar več! Pisal je Jutrovcem tudi to, da se že poraja nova vlada, z velikansko metlo, ki bo pomedia režim, režimove pajdaše in njihove manire. Zato pa uvedla nov režim v sporazumu s Hrvati in Slovenci, enakopravnost vseh državljanov ter s tem blagostanje v državi. Za pozdrave pa gospod Davidović servira Jutrovcem zmagošlavni pohod »Jugoslovanske zajednice«.

Oglašajo se! Dovolite mi, gospod urednik, v vašem cenjenem listu mal kotiček, kjer se lahko čisto umijem. — Kolikor let štejem, se nisem ne enkrat umil v kalni vodi. Sedaj pa, ne vem, kako je to mogoče, se mi voda naenkrat kali. — Umiti pa se hočem tudi raditega, ker se je umil g. Miroslav Gregorka, katerega imena do danes nisem poznal, obrisal pa se je v mojo brisalko, ki mora — seveda iz popolnoma higijenične pedantnosti — v perilo. — Svoji neomadeževani osebni kakor uradniški časti na ljubo, sem primoran popisati incident, kakor se je izvršil. A priori ugotavljam, da imam za to svojo izjavo dovolj priči, ki so se nad postopkom izražale in se še danes zgraža občinstvo, da celo somišljeniki JDS. — 25. novembra 1922 se je glasilo v »Jutru«: »Državni nameščenci vsi na shod, poroča poslanec g. Reisner o draginskih dokladah in pragmatiki. V »Napredni Ljubljani« pa je stalo: »Demokrati vsi na shod« z istim dnevnim redom, g. prof. Reisner kot prvi govornik. Ne politično prepričanje, ker tega imam sam brez agitatorjev in ne namen motiti ali razbiti shod, ampak zanimanje za avtentično poročilo našega zastopnika Reisnerja me je vedlo tje. Ko bi bil dogovoril g. profesor poslanec Reisner, sem hotel povedati nekaj primerov skrajne uradniške bede, ki zahteva takojšnjo odpravo, pa če so poslanci zato ali ne. — Ko sem pa videl, da je bila to le pretveza, in zloraba uradniške bede v politične svrhe, sem se menda opravičeno razburil. Razburjenja pa nisem kazal na shodu, temveč popolnoma zase in le kdor je bil v moji neposredni bližini me je slišal. Nesrečo pa sem imel, da sem bil na kraju, kjer so bili koncentrirani »vestni« reditelji. — Samo en realni profesor, kakor sem se pozneje informiral, je napravil na me vtis, da me vzame v zaščito, ali pametne besede tudi z njim nisem mogel govoriti. — Popolnoma pravilno ugotavlja »Slovenski Narod«, da sem naredil dve, tri opazke, pripominjam za sé, ne da bi hotel motiti shod. Gospodu dr. Vidmarju ne bi bilo treba niti enkrat prekiniti svojega govora, da niso vzdignili kravala že od drugega shoda znani g. L. J. in drugi goreči pristaši. Ko sem jim obljubil, da hočem tudi jaz besede, sem bil popolnoma miren. To jim pa bržčas ni dišalo, zato so izzvali incident o priliki aplavza g. dr. Žerjavu. Gospod L. J. me je opetovano pozval, da moram ploskati. Jaz odgovorim: »Gospod, kaj Vam pade v glavo?« V tem hipu so me zgrabili, me suvali od zadaj, ko so me porivali skozi gnečo in predno so se vrata zaprla, g. Gregorka so me suvali z nogami in gospod, ki je mislil, da bi tako lahko šepal, me je tolkel za vrat in po glavi — in šele nato sem zletel čez prag dvorane. Pa konca še ni bilo. Dotični hrabri gospod, ki je mislil, da sem njegova žoga, me je lovil še po hodniku in stopnicah. Tudi to bi se dalo spričati, ker na hodniku je stal na straži vojak, ki je bil popolnoma »paf«. — To podajam občinstvu v presojo, očitvidce pa že vnaprej prosim, če se ne bo konec napadov na mojo osebo,

da se polnoštevilno odzovejo. Vsem onim pa, ki so mi že vnaprej naznanili svoja imena, moja zahvala.

R. F.

Glejte moža! »Slov. Narod« je prinesel vest, da se je g. Miroslav Gregorka, višji revident južne železnice na kazinskem shodu obnašal precej pobalinsko. Mož spada po činu, ki ga je dosegel, vsekakor med ljudi, ki so dovršili vsaj srednjo šolo, nedvomno se šteje med inteligente. In ta mož je odgovoril na vest v »Sl. Narodu« — v »Jutru«, da je ponosen na svoje dejanje, ker jo je storil v službi demokratske stranke. Dalje piše: »Smatram vsako delo za častno, ki mi ga nalaga strankarska disciplina in se ga ne bom nikdar sramoval. In pa: »Uradniški ugled velja zame samo v službi, vse drugo so predvojne čenče.« — Sedaj se poznamo! Ali ni to brezprimerna surovost? Kmetske fante se uči, da se ne smejo pretepati, da je to grdo, da je to nekulturno, da to škodi našemu ugledu! Glejte ga, tukaj pa pride mož z maturo in reče, jaz sem ponosen na svoje dejanje, smatram ga častnim, ker mi ga je naročila stranka. Ali ni to brezprimerna učna surovost. Ta mož bi smatral za časten tudi kak politični umor. To je mentaliteta tiste nemške kulture, ki mori danes nasprotne politike. Pa mogoče je pokvarila tega centralnega Afrikanca fronta? Kaj še? Med vojno je prodajal samo karne na južnem kolodvoru! Ta mož je pokvarjen v srcu; škoda za čas, ki so ga svojčas izgubili za vzgojo te surovine.

Jutrovska moralna pridiga svojim volilcem. Zgražajo se, da nekdo pobira podpise za »Jugoslovansko zajednico« ter svečujejo, da naj kar vsakdo podpiše, v žepu pa drži figo ter voli JDS. — Ne glede na to, da s tem očito kažejo, na kako moralno »višino« so padli, ugotavljamo, da J. Z. sploh ni potreba pobirati podpisov, da pa nišo podpisi, ki so jih že cel mesec izsiljevali po raznih uradih, vredni počenega groša, čeprav ni nikdo kazal fige v žepu. Pač pa jim bo ogromna večina teh »njihovih« pristašev jutri pokazala — figo v skrinjico ter volila »Jugoslovansko zajednico«.

KAKO SI PREDSTAVLJAJO JUTROVCI NAPREDNO LJUBLJANO, RAZKLADAJO OBČINSTVU ŽE POLDRUGI TEDEN V SVOJI »SMRDOKAVRI«.

DOLŽNOST VSAKEGA LJUBLJANSKEGA VOLILCA JE, DA POD NOBENIM POGOJEM NE PUSTI BELE LJUBLJANE SMRDOKAVREŽEM ZASMRADITI, PA TUDI NE POBOŽNIM KAPITALISTOM POČRNITI. — TO PREPREČITE EDINO S TEM, DA VRŽE JUTRI VSAK SVOJO KROGLICO V ZADNJO SKRINJICO.

Zadnje generalovo povelje.

Kakor se neomejenemu komandantu demokratskih ovac spodobi, je izdal general dr. Grega Žerjav tudi topot svoje povelje. Povelje je pisano v slogu vojnih poročil bivše avstrijske armade. Tako-le nekako: Zmagosladen umik. Pravočasno smo ušli. Gospod general piše: »Ne vem, če bomo zmagali že topot ali nas še enkrat vržejo nazaj, svojo dolžnost pa storimo do zadnjega, saj vemo, da mora priti zmaga.« S tem poveljem je napravil gospod general svoji stranki pač najslabšo uslugo! Sedaj bodo zašofale podgane pravočasno nevarnost in zapustile potapljačoč se ladjo. Torej general je vrgel puško že v koruzo, da bi jo vrgel še enkrat, ne bo imel več prilike. — Demokratske stranke bo 3. decembra konec.

Mecen prof. dr. Vidmar, nosilec demokratske liste.

Dunajski listi pišejo: »Professor dr. Milan Vidmar, jugoslovanski šahovski mojster, je ustanovil pred svojim odhodom v Ljubljano posebno darilo v znesku 500.000 kron, za tistega med petimi zmagovalci, ki bo zmagal nad ostalimi štirimi.« Gospod Vidmar je bil te dni torej na Dunaju in igral tam šahi. In Dunajčani so ga tako navdušili, da jim je daroval kar pol milijona. »Fest fante« ta Vidmar in denarja ima kot peska in nosilec demokratske liste je tudi! Zato je pisala »Napredna Ljubljana«, da jedo gospodje demokratski voditelji »sam suh črni kruhek«, alá Viljem in Franc Jožef v vojnem času. In na demokratskem shodu v Kazini je govoril ravnosti Vidmar, da Ljubljani manjka denarja. — Ni hudč, da bi ga ne primanjkovalo, ko je nesel samo on pol milijona na Dunaj, da je mogel renimirati.

Telefonični pogovor med »Jutrom« in — Beogradom —. Halooo... halooo... halooo... tukaj »Jutro«, tukaj Beograd, general. — »Kako stoji?« »Vsak dan slabše.« »Kako to?« »Kaj pa pišeš taka povelja, da ne računaš na zmago?! Saj si vendar rekel, da bomo »frčali«. Seveda sem rekel in je tudi res, da bomo propadli in popolnoma uničeni, ampak pisati o tem vendar ni treba, saj bodo v nedeljo zvečer itak vsi vedeli.« »Ti, kaj pa ste delali s toliko denarjem?« »Kaj smo delali, ali misliš, da se da vsak podkupiti?« »Ampak pomisli, z izidom teh volitev je vezana naša eksistenca!« »Saj to vem, žalibog to lepo življenje, ki smo ga imeli štiri leta je »fuč«, sedaj bo pač treba dobiti kako službico in začeti bo treba delati.« »Kaj pa uradniki? Objubuj, prigovarjaj, roti, grozi, stori še vse, kar moreš.« »Kar se je dalo dobiti, to imamo, več ni mogoče. Pridi enkrat k pameti, ljudje so začeli misliti z lastnimi možgani.« »Saj že štiri leta samo objubujemo, pa je vedno pomagalo, le poskusi, bo že še šlo.« »Dobro, bomo še poskusili, toda uspeha ne pričakuj nobenega.« »V nedeljo takoj telefoniraj.« »Škoda za denar, saj ti povem že danes, da smo »fuč«.« »Kaj škoda, saj dajo banke.« »Ti, ti viri, verjemi mi, bodo z našo polomijado takoj usahnil.« »Saj smo delali vsa 4 leta samo za banke, vendar bodo malo hvaležne in nam dale vsaj neko odpravnino.« »Dobro bi bilo, to je še edino upanje, ki je nam ostalo, vse drugo je šlo po vodi.« »Kaj bo z nami?« (Tukaj je bila zveza pretrgana.)

Mož, ki se ga ne drži koroški svinec, je dr. Ravnihar. Njegova skrinjica je z adnjal

Mladinski minister dr. Žerjav odpravil 8 urni delavnik! — To je delo ministra za socialno politiko pred volitvami v Ljubljani. — Tako bije ta »veliki« mož »socialist« (demokratska stranka, vsaj zatrjuje, da je njen program socialističen) delavcu v obraz. Tako ga ropa pravice, ki si jo je izvojeval sam. Delavec bo moral odslej delati 9 do 10 ur, da bodo razni ministri Žerjavi, Pribečevići in Pašiči še bolj polnili korita zase in svojo »partijo«. — To si bo delavstvo zapomnilo ter odločno zavrnilo vse mladinske jutrovske agitatorje, ako se mu bodo usiljevali, demokratski stranki na dan volitev pa pokazalo figo. Svojo kroglico bo vsak delavec vrgel v 4. skrinjico, na kateri stoji napis »Jugoslovanska zajednica«. Zmaga »Jugoslovanske zajednice« bo odločilno vplivala, da se vrže demokratski režim, ki nas tlačí kakor mora, ki nam zadaja udarec za udarecem.

Demokratska Jutrovska »Samostojna« delavska »Unija« je delavcem preskrbela 10 urni delavnik! — Ta demokratska organizacija, ki sestoji le iz par pijancev, iz par čudnih eksistenc, ki so se dale podkupiti za par judeževih grošev ter sedaj požirajo volilne klobase, je delavcem vzela 8 urni delavnik. — To jim je preskrbela po svojem krušnem očetu in ministru dr. Žerjavu, ki ima vedno polna usta demokratizma in socializma. K temu je ona dala pritrldilo, ker je njen krušni oče to zahteval. Ah »Unija«! Vendar si pokazala kaj si! Sedaj je vsakomur jasno, da si samo pribežališče dvomljivih elementov, ki naj bi imeli samo eno nalogo, za vsakokratne volitve zbirati od delavstva glasove za ubijalce delavskih mas, to je za laži-demokrate, ki jim pravimo jutrovski mladini ali smrdokavriran. Narodno zaveden delavec je organiziran v »narodno socialni zvezi« in bo obrnil tej smrdljivi »Uniji«, ki se je drži Žerjavov koroški svinec, hrbet. Pri teh občinskih volitvah pa bo oddal svoj glas »Jugoslovanski zajednici«!

Dvakrat prevarani. — Iz ljubljanskih železničarskih krogov nam pišejo. Te dni smo prejeli obveznice investicijskega posojila, ki smo ga popolnoma vplačali potem čekovnega urada v desetih obroklih. Čudno smo se spogledali pri prejemu obveznic, ko smo opažali, da je bil odrezan in vnovčen prvi kupon, dobili smo namreč mesto sedemodstotnih obresti samo polovico, za drugo smo bili prikrajšani. No, najlepše pa pride sedaj. Ker mi kot javnemu nameščencu ni baš poslano na ročnicah, grem v banko, da vnovčim obveznico. Kar sapa pa mi je zaprlo, ko mi povedo, da obveznica, za katero sem plačal v desetih obroklih sto dinarjev, ni vredna tega zneska, marveč samo nekaj malega več kot sedemdeset dinarjev! Tako torej! Zato, da sem si skozi deset mesecev odtrgaval od ust, da sem si »prihranil« 100 dinarjev,

imam pri tem sedaj kar 30 dinarjev gotove izgube! Lepo so nas pred letom speljali na led! Do zdaj sem še kaj verjel gg. Reiserju, dr. Žerjavu in enakim, ki se ob volitvah kar cede same ljubezni in obljud do javn. nameščencev (plača v zlati valuti, trinajsta plača, nabavni prispevek...). Zdaj pa vidim, kako grdo ravna jo ti koruptni režimovci z nami. Prepričan sem, da nobeden, ki so ga tako odrli z investicijskim posojilom, kakor nas, ne bo volil 3. decembra demokratov, katerih pač ni nič drugega, kot sama — farbarija.

Demokrati agitirajo za klerikalce. Iz povsem zanesljivega vira izvemo, da so dobili demokrati agitatorji iz demokratskega štaba povelje, da morajo agitirati za klerikalce. Vodstvo demokratske stranke je prišlo do prepričanja, da je pojem demokratske stranke 3. dec. neizogiben. Da bi ne zmagala J. Z. so izdali povelje, da se mora agitirati za klerikalce in komuniste. Tudi to spada k zaslužnemu koncu demokratov. — — —

Telefonični pogovor med Beogradom in »Jutrom«. »Halo, tukaj »Jutro.« »Halo, tukaj Beograd, general.« »Tukaj direktor.« »Kako je?« »Preklete slabo.« »Koliko glasov bomo dobili?« »Če pojde dobro 800.« »Hudiča! Shod v kazini je bila tudi polomijada.« »Pa si tako lepo pisal.« »Kaj hočeš, pisati se mora, drugače nam še teh 800 uide.« »Držite disciplino!« »Vraga, drži jo, ko vse beži.« »Bom izdal povelje, zvestoba za zvestobo!« »Izvajdi kaj novega! S tem poveljem je izgubil vendar Viljem tron, in šele v Doornu se mu je vsedla na te limanice »zapuščena« vdova.« »Rešite, kar se rešiti da.« »Ravno sedaj se tepe za zapuščenino.« »Konec.« — »Konec.«

SSDU. — Te misteriozne štiri črke so se zopet pokazale. Pred dnevi sem videl lepaček, ki je oznanjal, da so se vse strokovne organizacije prodale političnim strankam in jih zato vabi »slabostojna Unija« naj pridejo pod njeno okrilje, ker je edina strogo nepolitična organizacija. Večje nesramnosti kot je ta, nisem še videl in je ne poznam. Strokovna organizacija, ki je zgrajena s političnim denarjem od politične stranke in ima lokal v političnem tajništvu si upa trditi, da je edina nepolitična organizacija. Gospodje, ki vodite to propadlo Unijo vedite, da je višek nesramnosti begati in varati že tako zbegano delavstvo na tak način. Če ste nepolitični, zakaj pa imate lokal v tajništvu **Jugoslovanske demokratske stranke?** Gospodje, na to odgovorite delavstvu da bo jasno videlo volka v ovčji koži. Ne skrivajte se, temveč pokažite pravo barvo. — Delavstvo, ogiblji se Samostojne strokovne jedesarske Unije in požen skozi vrata agitatorje ter farizejske nasprotnike delavstva. — **Narodni proletarec.**

Ala Viljem II. in ranjski cesar Franc Jožef. Demokrati list piše, da jedo demokrati generali samo »črn suh kruhek.« Čudno, kako se zgodovina ponavlja. V vojnem času so listi tudi vedno pisali, da josta Viljem II. in ranjski cesar Franc Jožef samo »Kriegsbrot«. Po vojni pa so našli v cesarskih gradovih v Berlinu in na Dunaju naravnost ogromne zaloge najfinejših jestvin. Sicer pa izgledajo ti demokrati generali res tako, kakor da bi jedli samo »črn kruhek«!

Nova firma. Gospodarsko društvo za dvorski okraj je te dni blagovolilo naznani otvoritev nove firme: Omejena družba dr. Dinko Puc in drugi, registrirana zadržana z omejeno zavezo. Ta družba kar javno prodaja večer za večerom svoje neslanosti in omejenosti po raznih ljubljanskih

gostilnah. Tudi si je ta družba priborila že patent za farbanje ljudstva. Takoj ob ustanovitvi se je pokazalo, da stoji firma na slabih nogah in pride 3. decembra v konkurz, 4. decembra se pa že vrši javna dražba.

Zadnji obupni triki mladine. — Vso ljubljansko javnost, zlasti pa naše somišljenike opozarjamo, da bodo po zanesljivih vesteh mladini v vseh listih in zadnji dan tudi z letaki priobčevali lažljivo vest, da je lista »Jugoslovanske zajednice« neveljavna, češ, da je bila vložena za 1 dan prepozno. Odveč je povdarjati, da so to le zadnji obupni poskusi mladine, zbegati naše trdno strnjene vrste in jih pripraviti, da bi glasovali za mladino. — Lista zajednice je bila vložena pravčasno, v terminu, ki ga je pokrajinska uprava uradno razglasila, in ki je vsled tega obvezen za vse stranke. — Lista je bila tudi od vlade odobrena, potrjena in objavljena v »Uradnem listu«. Zato je lista »Jugoslovanske zajednice« pravomočna in absolutno veljavna.

Ne verjemite mladini, ne verjemite »Jutru« in njegovi vejici »Napredna Ljubljana«, ne verjemite raznim plakatom in letakom, ki jih bodo prihodnje dni Jutrovc raznašali! — Ker že to mladinsko-jutrovske kliko do golega poznamo in vemo, da je v stanu zagrabiti vsako dovoljeno in nedovoljeno, tudi najostudnejše sredstvo v doseg svojega namena, smo prepričani in uverjeni, da bodo tudi sedaj poskusili manevre, razne laži, razna obrekovanja in natolčevanja, razne grožnje, samo da bi s tem zbegali one napredne volilce, ki so se odločili glasovati za »Jugoslovansko zajednico«. Jutrovske-mladinske klika ve dobro, da se ji gre pri teh volitvah za življenje in smrt: Ta klika ve dobro, da je poražena za vse čase, ako pri teh volitvah v Ljubljani propade, ker je s tem postavljena na laž pri centralni vladi v Beogradu, kjer Žerjav in Reiser vedno zatrujeta, da je Ljubljana in vsa Slovenija za demokrate. Da, s temi volitvami bodo Ljubljančani izpodbili te trditve. In to hočejo mladini za vsako ceno prepričati. Zato pozor Ljubljančanje, ne verjemite nobenim vestem, ki pridejo od one strani. Vse take vesti bomo od slučaja do slučaja objavljali in pobijali v naših listih ali pa s plakati, letaki oziroma razglasi na tablah naših uradnihstev.

Zaslužen konec. — Na svetu je že tako, da se vse maščuje. Prej ali slej dobi plačilo vsakdo, vsak po svoji zaslugi. Tako smo tudi večkrat ugibali, kako bo pač plačilo za JDS. Na lastne oči smo videli gorje, ki ga je povzročevala ta stranka. Škoda, ki jo je zadala državi in celokupnemu narodu, se čuti občutno že danes, in se bo čutila vedno bolj. Škoda, ki jo je napravila posameznikom s preganjanji, je povzročila toliko solz nedolžnih žrtev, da je bil vsakdo prepričan, da bo maščevanje, ki bo zadelo enkrat to stranko, res strašno. Nismo mislili, da bo prišla kazen tako hitro. Danes nas ločijo še samo dnevi od onega trenutka, ki bo maščeval vse njene grdobije. Kakor je častno past na bojnem polju za domovino, tako je najbolj nečastno za politično stranko, ki pade v volilnem boju. Ni ga hujšega poraza za politično stranko, kakor popoln polom pri volitvah. Po tem polomu se JDS ne bo popravila nikdar več. S tem polomom izgine s površja. Že so sile na delu, ki jo bodo v najkrajšem času izrinile tudi z državno-političnega odra. Ko je bil letos izvoljen nesrečni dr. Žerjav predsednikom JDS, so njegovi znanci takoj trdili, da je to njen konec, on pa njen zadnji predsednik. On ga je še povsod po-

lomil. Toda kje bi si bil kdo mislil, da se bo to že čez pol leta izpolnilo! Dr. Žerjav zadnji predsednik JDS, ki je 3. decembra 1922 ob priliki ljubljanskih občinskih volitev končnoveljavno zgubila vse! Hud je tak konec in neznansko žalosten, toda za stranko, kakor je JDS, edino zasluženi konec.

Gospodarstvo.

NAŠA KRONA.

Naša krona je nastopila ta teden zopet hitro pot navzdol. Umetna sredstva, s katerimi je hotel režim sanirati našo valuto, so se torej temeljito ponesrečila. Glavni efekt vsega vpitja o rasti naše valute je torej sedaj vsakomur viden. Zaigrali smo par milijonov dolarjev, ki smo si jih izposodili. Del ameriškega posojila je izginil v nenasitne šepet svetovne borzne spekulacije in naša krona je srečno zopet tam, kjer je bila, predno so jo začela s tako velikim hrupom dvigati. Poskus, držati valuto umetnim potom na gotovi višini, ni nov. Poskusile so to tudi že druge države, toda efekt je bil povsod isti. Kakor se naši vladni krogi niso naučili ničesar v domači politiki, tako se niso naučili tudi nič iz narodnega gospodarstva.

Zanimivo je, kje iščejo sedaj povsod krivce. Vse je krivo, le vladni demokrate so nedolžni. Nedvomno je, da bodo imele gotove banke svoje prste vmes. Spekulacij in lumparij se ne bo moglo nikdar izločiti. Ravno tako pa je zopet res, da more uplivati spekulacija pogubonosno v prvi vrsti le na nesolidno gospodarstvo. In vsako umetno dvigavanje valute je vendar nesolidno dejanje in kot takemu bo stopila vedno in povsod nasproti bančna in borzna spekulacija, ker vidi v tem svoj največji dobiček.

Naši vladni listi nam naznanjajo sedaj, da se bo valuta zopet popravila, ker smo menda zopet dobili en del dolarskega posojila. Torej tudi ta del mislijo vreči v nenasitno žrelo nenasitne borzne spekulacije. Toda že danes trdimo: ko bodo tudi ti dolarski milijoni zaigrani na borzah, bomo zopet tam, kjer smo bili, le dolarskih milijonov ne bomo imeli več. — — —

Ali ni tako ravnanje naravnost veleizdaja?

Z dolarji in samo z dolarji hočejo rešiti naš denar. Ali ne vedo gg. demokrati, demokrate moramo imenovati, ker imajo vlado in financijelno državno gospodarstvo v rokah, da inozemstvo ne ve, da je naše narodno gospodarstvo uničeno in to ravno vsled naravnost neumnega vladanja v zadnjih štirih letih. Naše železnice so uničene, upravnega aparata sploh nimamo, o kakem davčnem sistemu, glavni opori vsakega rednega gospodarstva, sploh ni govora. Ja, na kaj vendar mislijo bazirati naši veleumni demokrati našo valuto, ali mogoče na svoje okrogle trebuške in fraze, ali mogoče na svojo korupcijo?

Tako, kakor se je delalo zadnja 4 leta, se ne sme več delati, ako se hoče imeti ugled, ako se hoče ozdraviti valuto.

Dokler ne bo redu v naši upravi, na naših železnicah, dokler ne bomo imeli urejenega državnega gospodarstva s pravilnim državnim proračunom in urejeno našo trgovinsko politiko, tako dolgo ni misliti na kak stalni dvig vrednosti naše krone. Najmanj pa nam bodo, kot neurejeni državni, pomagale spekulacije. Z borznimi manevri lahko igra urejena država, nikdar pa ne neurejena.

Pozor! „J. Z. ima četrto škrinjico.

Koliko je vredna naša krona?

	Ta teden	Prejšnji teden
1 švicarski frank stane	51.80	45.80
1 francoski frank stane	18.94	17.30
1 laška lira stane	13.—	11.52
1 češka krona stane	8.70	7.86
1 nemška marka stane	0.04	0.04
1 poljska marka stane	0.02	0.02
100 avstrijskih kron stane	0.47	0.37
1 ogrska krona stane	0.12	0.11
1 romunski lej stane	1.84	1.57
1 dolar stane	266.—	244.—
1 angleški funt stane	1210.—	1094.—

Razpredelnico čitajte tako: Ako hočete na pr. kupiti 1 dolar, morate dati ta teden zanj 266 jugoslovanskih kron.

Iz razpredelnice se dobro razvidi močni padec naše krone. Švicarski frank, ki je stal prejšnji teden še 45.80, stane ta teden 51.80 jugoslovanskih kron. Naša krona je padla na vrednosti proti švicarskemu franku torej v enem tednu za 6 kron. Vse druge valute so ta teden ostale več ali manj na stari višini, le naša krona je padla, ker je zmanjkalo — dolarjev.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Dragotin Kosem, Ljubljana.
Modna trgovina
A. ŠINKOVIC nasl. R. SOŠS
Ljubljana, Mestni trg št. 19
priporoča svojo zalogo
pletenih jopic, rokavic, nogavic in zimskega perila.
Zelo ugodne cene!

Fran Pogačnik
Ljubljana, Dunajska cesta 36
Žito, moka, semena, deželni pridelki.

Ljubljanska kartonažna tovarna
J. BONAČ-sin
v Ljubljani

izdeluje vsakovrstne kartonažne in papirne embalaže za lekarne, kemične tovarne, specerijske, kolonijalne, modne in toaletne trgovine, slaščičarne itd.
Brzjav: Bonač, Ljubljana. Telefon interurban št. 307.

Priporočamo
najboljše šivalne stroje Gritzner
v vseh opre mah Kaiser Adler
za čevljarje, krojače, šivilje večletna garancija pri
Josip Petelinc
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Za vsa plesarska dela, lakiranje vozni koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča

Tone Malgaj
Ljubljana,
Kolodvorska ulica št. 6.
Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR
Ljubljana, Stari trg 34
kupi in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

Največja izbira različnih pletenin, majic, nogavic, rokavic pri tvrdki
A. & E. Skaberné, Ljubljana
Mestni trg 10

A. LEČNIK
juvelir in urar.
CELJE, Glavni trg 4.

I. KNEZ, Ljubljana
Gospodarska cesta št. 3
trgovina z žitom, deželnimi pridelki in moko. Zaloga istrskega in hrvaškega črnega in ruščega brinja.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani registrov. zadruga z omejeno zavezo
Marilin trg 8 ob Ljubljanci Podružnica v Murski Soboti
obrestuje hranilne vloge na knjižice po 5 1/2 % čistih, brez odbitka a rentnea in invalidskega davka.
Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi višje po dogovoru.
Telefon št. 54. Čekovni račun št. 11.323.

ZALOGA ČEVLJEV

LASTNEGA
IZDELKA:

DRAGOTIN ROGLIČ
MARIBOR, KOROŠKA CESTA 19
KOMISIJSKA ZALOGA PRI BETKI LEŠNIK, GOSPOSKA ULICA 14

"KARO"
VARSTVENA ZNAMKA

Značajni možje, ki so zadnjič volili demokratsko stranko, bodo tudi jutri vrgli kroglico v zadnjo škrinjico.

Ustanoviti je za domače posle poselsko zavarovalnico za starost in onemoglost.

Reorganizirati je razdeljevanje ubožnih podpor in voditi točen kataster vseh podpore potrebnih.

Mestno zastavljajnico je urediti in voditi kot dobrodelen zavod.

Pri pogrebnem zavodu je treba upoštevati pri zaračunavanju pogrebnih stroškov siromašne plačnike.

VI. Ljudsko zdravstvo.

Spopolniti je stalno mestno zdravniško nadzorstvo v mestnih šolah, v mestnih podjetjih, v stanovanjih, na trgu, v prodajalnah in drugih javnih lokalitih.

Ustanoviti je zdravniški ambulatorij v večjem obsegu in mestno lekarno. Brezplačna zdravniška pomoč in zdravila za uboge. Pomoč doječim in bolnim materam.

Zgraditev letnega in zimskega kopališča.

Podpiranje telovadbe in športa.

Modernizacija rešilne postaje in s tem združenega gasilstva.

VII. Ceste, vodovod, elektrika in razsvetljava.

Pripraviti je regulacijski načrt za veliko Ljubljano.

V zvezi s postavitvijo velike elektrarne je razširiti omrežje električne cestne železnice v vsa predmestja in bližnjo ljubljansko okolico. Električno cestno železnico je komunalizirati.

Modernizirati je mestno plinarno.

Vodovod je napeljati v vse dele mesta.

VIII. Mestni uslužbenci.

Vsem mestnim uslužbencem berz ozira na kategorijo in spol, je njihovu delu odgovarjajoče zagotoviti popolnoma zadovoljujoče službene pogoje. Za vse mestne uslužbence je uveljaviti novo službeno pragmatiko.

VIII. Finance.

Komunalne finance se uredi z unifikacijo vseh občinskih dolgov. Vse dosedanje občinske dolgove je pojednotiti v amortizacijsko posojilo.

Novo investicijsko posojilo na podlagi posebnega investicijskega programa, pa naj bi vsebovalo:

1. Zgradbo hidroelektrične centrale na Savi.
2. Zgradbo klavnice in hladilnice.
3. Adaptacijo in razširjavo ubožnic.
4. Regulacijo Ljubljane in postavitev tržnice na obrežne zidove. Pri tem mora prevzeti država, oziroma pokrajina gotov del obveznosti.
5. Izpopolnitev kanalizac. omrežja.
6. Zgradbo velikega letnega in zimskega kopališča.
7. Tlakovanje cest.
8. Zgradbo novega magistratnega poslopja.
9. Razširjavo in komunalizacijo električne cestne železnice.

Pri izvršitvi vseh mestnih naprav je redvsem upoštevati domačo obrt in industrijo, brez posredovalcev.

Ravnateljstvo v občinskem gospodarstvu bo iskati v novih davčnih, predvsem socialno opravičljivih virih. Trgovska in industrijska velepodjetja in gospodarske zavode je sorazmerno višje obdavčiti. Država naj prepusti delež na osebni dohodnini v kompenzacijo za naloge, ki jih mora občina izvrševati v prenešenem delokrogu. Nove občinske naklade bodo potrebne predvsem na luksuz vseh vrst.

Naklade ki občutno obremenjujejo posredno ali neposredno življenjske potrebe, ne je omejiti na minimum, kadar jih ni mogoče popolnoma odpraviti.

Vse mestno denarno gospodarstvo se naj osredotočuje v komunalni banki, ki jo je ustanoviti.

Za enotno napredno fronto — pod zastavo »Jugoslovanske Zajednice«! Napreden ljubljanski volilec volil bo samo »Jugoslovansko Zajednico«, 4. škrinjico.

Politične vesti.

Politični pregled.

Cela notranja politika se suče okoli vprašanja, kaj bo napravil Hrv. blok. Pojde Hrvatski blok v Beograd, ali ne pojde. Po naših informacijah, ki smo jih dobili iz prvega vira, je čisto gotovo, da pojdejo poslanci hrvatskega bloka v Beograd. To nam pričajo tudi vse izjave, ki jih izdaja Hrvatski blok v zadnjem času.

Politika Hrvatskega bloka je spravila demokrate v zelo težaven položaj. Štefi so dnevi njihove vlade in njihove moči. Demokrati so v zadnjih dneh začeli intrigrirati na vse mogoče načine, samo da bi preprečili prihod poslancev hrvatskega bloka v Beograd. Sam Pribečević se je osebno podal v Zagreb, da bi tam na licu mesta z najmočnejšimi intrigami preprečil njihovo namero. Ni se mu posrečilo.

Tako imamo v najkrajšem času pričakovati vstop Hrvatov v aktivno notranjo politiko in s tem popoln prevrat v naši notranji politiki. Na razvoj notranje politike v prihodnjih dneh bodo nedvomno prav občutno vplivale tudi ljubljanske občinske volitve, ki se vrše v nedeljo. Z zmago »Jugoslovanske zajednice« v Ljubljani bo storjen prvi korak k ozdravljenju naših dosedaj silno žalostnih političnih razmer.

Stranka brez komunalnega programa je — JDS, zato, ker ima samo ta cilj, da postane Ljubljana — mladinsko korito, katerega naj bi polnili ljubljanski davkoplačevalci.

Dobili smo »Jutro« — izgubili Koroško.

Koroški plebiscit smo izgubili, ker je bilo za agitacijo premalo denarja. Za denar, ki je bil namenjen v agitacijske svrhe so demokrati ustanovili »Jutro«. In ti ljudje pišejo, danes narodu in o ljubni dobičarstva!

Ali naj pošten človek še polemizira

z »Jutrom«? Ali naj pošten človek še vzame »Jutro« sploh v roke? »Jutra« se drži koroška kri in koroške solze.

LE BREZVESTNI BANKIRJI IN DEMOKRATSKI POLITICARJI SO SE MOGLI POLASTITI DENARJA NAMENJENEGA ZA KOROŠKI PLEBISCIT.

Kdor se strinja s tem programom, naj vrže svojo kroglico v zadnjo škrinjico.

Hinavci.

»Napredna Ljubljana« piše: »Prva skrb mora biti posvečena mestnim revežem«. Nosilec nj. hove liste dr. Milan Vidmar, pa je daroval te dni

pol milijona

dunajskim šahistom. Ali se tako podpira mestne reveže? Pišite kakor deiate! Prvo skrb posvečate svojim frakom, svojim bankam in svoji častihlepnosti.

Pol milijona

daruje nosilec demokratske liste tujim ljudem. Doma pa stradajo reveži in invalidi. Ali je večja hinavščina mogoča? Toda Ljubljana bo 3. decembra temeljito obračunala z ljudmi, ki imajo milijone za tuje, za domačine pa nič.

Boj za Ljubljano se bo vršil samo med napredno »Jugoslovansko Zajednico« in klerikalno »Zvezo delovnega ljudstva«.

Uradniško vprašanje in demokr. stranka. Mladinska stranka se rada ponosa, da je edino ona delala za uradništvo in sleherni dan čitamo v jutrovske listih, da se imajo uradniki zahvaliti edino le Žerjavovi stranki za vse kar imajo. Poglejmo si torej uradniško vprašanje od blizu, ne od strani vsakdanje borbe. Uradniško vprašanje se od vseh strani obravnava le iz vidika dnevnih potrebščin. V resnici pa je treba to vprašanje načeti vse kje drugje.

V vseh modernih državah tvori uradništvo hrbtenico države. Radi tega vidimo, da vsaka država skrbi za svoje uradništvo. Skrb države za drž. nameščence sloni na dveh temeljih.

1. Moderna država nastavi svoje uslužbence stalno s pravico do starostne oskrbe.

2. Moderna država da svojim nameščencem take plače, da morejo ž njimi stanovati primerno živeti.

Moderna država je čuvár pravice in poštenosti. Radi tega mora biti pošteno in pravično vse, kar predstavlja državo in to so v prvi vrsti državni uslužbenci. Da ostanejo pravični in poštene, jim nudi državna služba stalnost, starostno oskrbo in zadovoljivo plačo. Državni uslužbenec v moderni državi ne more priti do blagostanja, kakor pridobitveni krogi, radi tega pa tudi ne more priti nikdar na beraško palico. Njegova služba je stalna, z zakonom zajamčena, ne

more se ga odpustiti, le v slučaju da zagreši kak zločin in še tukaj izreče sodnija in disciplinarni senat zadnjo besedo. Iz tega vidimo, da v vseh modernih državah ljudje tišče v državne službe. To smo doživeli mi sami pod Avstrijo.

Primitivne države takih državnih uslužbencev ne poznajo. Svoj čas smo se čudili ko smo čitali, da je na pr. v Turčiji vse uradništvo podkupljivo in da se iz njega norčuje cel svet. Danes se ne smejemo več takim vestem, danes take odnošaje samo ožalujemo!

Tudi Sroja ni poznala modernih zakonov za drž. uslužbenca. Danes vemo, da so uradniške razmere v Srbiji take, da se vsakega uradnika vrže lahko čez noč na cesto. Uradnik mora najprej služiti politični stranki, potem šele državi. Vsaka stranka ima svoje uradnike. In popolnoma umevno je, da skuša uradnik skrbeti za svojo bodočnost na drug način, če ve, da bo mogoče že jutri na cesti. Tako je prišla korupcija v vrste uradništva, ne po krivdi uradništva samega, temveč po krivdi razmer. Ako so razmere take, da se smatra uradnika le kot hlapca političnih strank in se ga vrže pri vsaki priliki na cesto, je povsem umevno, da pošteni in pridni ljudje sploh nočejo več ostati v državni službi. In tako vidimo, da drž. uradniki trumoma zapuščajo drž. službo. Edino, kar so imeli pred privatnim uradnikom, stalnost službe in starostno oskrbo, to se je nehalo.

Namesto, da bi naši demokrati, ki sede že 4 leta v vladi, skrbeli za to, da bi se vpeljal v naši državi moderni uradniški zakon, so prenesli srbske razmere v naše, prej tozadevno urejene kraje. To je prvo, kar so storili demokrati za uradnike.

Umevno, da pod takimi pogoji danes nihče noče več v državno službo.

Po štirih letih vladanja demokrati še do danes niso vpeljali davčnega katastra v največjih delih naše države. Tako so onemogočili pobiranje glavnega davka in radi tega še dolgo ne bo mogoče drž. uslužbenca plačevati, kakor bi bilo potrebno. **To je drugo, kar so storili demokrati za uradnike.**

Da so prenesli srbske razmere v naše urejene kraje, so uničili vse železnice; tako so danes te uničene železnice glavni vzrok draginje in padanja valute. **To je tretje, kar so storili demokrati za uradnike.**

Po prevratu smo imeli pri nas, na Hrvatskem v Bosni in Dalmaciji naravnost izborno uradništvo. Demokratski režim je uničil ta dobri uradniški kader s tem, da je vzel uradništvu vse pravice, jih nalašč pustil stradati, da si je vzgojil hlapce po srbskem sistemu! —

To je četrto, kar so storili demokrati za uradnike.

Da so drž. nameščenci danes zaničevani, od vsakogar zasmehovani, kakor na Balkanu, to je peto, kar je storila de-

Ljubavni doživljaji gospoda Origónija.

Godba je odigrala zadnje takte melodijoznega valčka, ko se je plavalasa dama, katero je motril gospod Origóni že najmanj dobre pol ure, dvignila s svojega sedeža in odšla iz razkošne kavarnе. Imena kavarne se sicer ne morem spominjati, vem pa dobro, da se je nahajala na glavnem trgu. Origóni je globoko in težko zazdehal in odložil komaj do polovice popušeno, ugaslo italijansko smodko v pepelnik. Prižgal si je novo in obrnivši se k meni, pripomnil: »Ste opazili, da svoje smodke nisem nanovo prižgal?« ter nadaljeval: »Idealov in smodk se ne vžiga dvakrat.« Odgovoril sem mu, da sem, če se prav spominjam, že v neki knjigi čital razpravo o tem izreku ter ga vprašal, če mu je dal ta izrek ali razmišljanje o plavalaski, ki je pravkar odšla, povod, da je tako globoko vzdihnil. Predno je gospod Origóni odgovoril si je še obrisal solze, ki so se nabrale v njegovih očeh, se okrepčal s požirkom vina, se nekoliko zamislil, potem pa dejal:

»Bil sem svojčas naravnost strasten častilec lepih blondink. Oboževal sem jih

z enakim spoštovanjem, kot se obožuje plavalase madone slavnega Ticijana, ki so zbrane v italijanskih galerijah. Lasje blondink so se mi zdeli kot tkani na iz solnčno-rumenega zlata, njihova bela koža mi je bila vnanji znak nedolžnosti, in če sem zatopil svoj pogled v njihove modre oči, me je navdajala bojaznen, da omadežujem s svojimi očmi njihovo čisto in prozorno globino. Ne morem popisati, kako čisto in nesebično ljubezen sem gojil do lepih blondink in si jih slikal kot nebeškočiste angelje, dokler nisem našel na eno, ki se mi je odkrila z vso svojo zlobnostjo in zahrbtnostjo in katera bi me bila s svojo lokavostjo in rafinirano izvedbo dobro zamisljenega načrta skoraj spravila za pet let v ječo. Ne morete si predstavljati, kaj me je rešilo, da nisem postal žrtev v dotični blondinki vpodobljenega vrta. Neverjetno in začudeno me boste gledali, če vam navedem rešilni predmet. Bilo ni nič drugega kot ena izmed dolgih italijanskih smodk, katere vedno pušim. Ali ste že bili v Ameriki? Ne? Potem vam svetujem: Ne podajte se tja! Američanke so strašne. Zahtevajo vse zastoni. O priznanju ali protiuslugi nikakega govora. Ako jih kak tujec pomotoma pozdravi na cesti, ga naznanijo policiji, kjer

mora plačati kazen v znesku tisoč dolarjev. Ako je kdo toliko drzen, da jim seže v roko ali jih pogleda v oči, se ga za kazen posadi na električni stol. Kljub tem nelepim lastnostim, ki jih je treba naravnost zaničevati, se jim pa mora priznati, da vpliva zunanost Američank dražljivo in očarljivo na moške, in ravno to dejstvo jih napravi tembolj nevarne Adamovim potomcem. Dasiravno sem značaj Američank že poznal, bi se bil domalega vjel v njihove zanke. In v čem je obstojala vaba? Biedobel obraz, dvoje modrih oči, lasje zlatorumeni kot solnčni žarki. Prvikrat sem videl damo navedene zunanosti v nekem kopališču v bližini New-Yorka. V plesni dvorani je pri blesku električne luči zapeljevala s svojimi belimi, razgaljenimi rameni, v dopoldanskih urah pa na obali v kopalni toaleti, ki jo je vsled povsem vidnih oblik njenega telesa delala tembolj očarujočo. Jaz sem jo prvič zapazil na obali. Obležena v svetlozeleno kopalno obleko se je solnčila na pesku, ležeča na hrbtu in kokeritala obenem s šestorico mladih gospodov. Iz obrazov teh mladičev je bilo sklepati, da bi ji ne poljubljali le njenih zapeljivih ustnic, ampak tudi noge. Da, tudi jaz bi bil pripravljen to storiti! In temu tudi ne bi bile na poti kake

posebne vnanje ovire, ker si je svoje sandale sezula ter se z golimi prsti igralkala v toplem pesku. Podviral sem se, da izvem od svojih ameriških prijateljev, v katerih družbi sem se nahajal, za njeno ime. V družbi se nahajajoča mlada gospa iz ugledne družine mi je s prezirljivim nasmehom dala takoj pojasnilo, rekoč:

»Jej, jej! Gospod Origóni! Ne čudim se, da se zanimate za krasotico Burnhamova iz Bostona, ker vi niste edini. — Toda, če se seznanite z njo, nikakor ne pozabite na potrebno čuječnost in vsestransko pazljivost!«

»Kaj hočete s tem reči?« sem vprašal. »Ona je vendar angelj. Ali ste že kedaj videli take lase in tako modre oči?« »Ona se tega dobro zaveda« mi odgovori gospa. »Toda ona tudi dobro ve, česa ji manjka.« »No, in kaj bi to bilo?« sem hitro vprašal. »Premoženje! Premoženje z ali brez visokega zvonečega naslova!« Zmajal sem z rameni radi ženske obrekljivosti, ki je tako značilna za ta spol, in se v duhu odločil, da se moram za vsako ceno seznaniti z lepo gospodično Burnhamovo. Da bi bil vedel za ceno, ki bi me bilo malone stalo to znanje! Pa saj vam to itak takoj podrobneje obrazložim.« (Dalje prih.)

Dolžnost vsakega somišljenika Narodno-socijalistične stranke je, da gre volit. Naša škrinica je zadnja!

mokratska vlada za uradnike itd itd. Manjka nam prostora, da bi našli vse, kar je »storila« JDS za državne nameščence v zadnjih štirih letih. Vse to imajo na vesti demokrati, saj se še delajo prostodušno sami norca iz uradništva, češ, glejte, vse to smo napravili mi!

Bo še nekaj drž. nameščencev, ki bodo kljub temu volili demokrate, toda tem ljudem ni pomagati, bilo bi potrebno, da bi se jih za nekaj časa poslalo kam doli, potem bi šele bili ozdravljeni.

Kdor hoče uradništvu dobro, mora biti zato, da se današnji režim vrže, da se potem res začne graditi stavba, v kateri bodo tudi drž. nameščenci ravnopravni. Komur pa 4-letno naravnost koruptno vladanje ni odprlo oči, temu ni pomoči. Kogar hočejo bogovi uničiti, tega udarijo s slepoto.

Vsak državni nameščenec, ki more živeti s svojo družino od samih obljub, bo volil jutrovsko — mladinsko kliko.

Dalekosežni načrti »Zveze delovnega ljudstva«

»Program »Zveze delovnega ljudstva« temelji na dveh načelih. Prvo načelo je izraženo v »upitu« poslanca SLS Gosarja, ki zahteva, da se zviša carina na živino in svinje, ker hoče na ta način pobiti draginjo in zaščititi delovno ljudstvo.

Drugo načelo pa je izraženo v »upitu« poslanca SLS g. Brodarja, ki zopet zahteva, da se odpravi carina na živino in svinje, ker hoče tako doseči, da cene živini in svinjam poskočijo. To pa ima zopet za posledico povečanje draginje in bede med delovnim ljudstvom t. j. med uradništvom in delavstvom. Sicer bi se čitatelju utegnilo zdeti, da je v tem neko protislovje. Pa to je samo navidez, zakaj zavezniki so se dogovorili, da bodo ta program izvajali na ta način, da do 3. decembra ostane v veljavi »upit« poslanca SLS Gosarja, po 3. decembru, to je po ljubljanskih volitvah pa stopi v veljavo »upit« poslanca SLS Brodarja. Tako bo volk sit in koza cela. Glavno pa je, da zmaga klerikalna »Zveza delovnega ljudstva«.

Pojasnilo k poročilu poslanca Reisnerja.

Na zadnjem shodu JDS je imel g. poslanec Reisner poročati, kaj je dosegel za uradništvo. Zatrjeval in hvalil se je, kako pošteno da se je trudil, koliko je interveniral v raznih ministrstvih, kako je rotinil in pestil vladne poslance, naj dajo na to, da spravijo službeno pragmatiko še do volitev pod streho, govoril je tudi o »obljubljenih« nagradah itd. — **Toda priznati je moral, da ni nič dosegel za uradnike.**

Da ni ničesar dosegel, to smo takoj zapopadli vsi uradniki, ki smo bili na shodu. Toda g. poslanec Reisner nam je ostal dolžan pojasnila, zakaj ni mogel kot poslanec in referent za uradniško pragmatiko nič doseči. Gospod Reisner je poslanec vsegamogočnega JDS, ki sedi v vladi, ki ima v rokah vso moč v državi in lahko vse naredi, če hoče, in zopet vse prepreči, ako hoče. Javnim nameščencem ni pojasnil, zakaj ta stranka in on nista za javnega nameščenca ničesar storila? Zakaj ta stranka ne pobija draginje, ki davi javnega nameščenca? Zakaj ta stranka ne uredi službene pragmatike, draginjskih doklad, na katere čaka uradništvo že mesece in leta? Zakaj gospod Reisner, ki je kot poslanec JDS referent za službeno pragmatiko ni dosedaj spravil te zadeve do veljave? Nikdo ne dvomi o tem, da bi bila JDS kot vladna stranka, ki izvršuje državno moč, lahko kaj storila za uradnika, ako bi bilo pri njej kaj resne volje. Če pa vsegamogočnega JDS za uradnika ni ničesar storila, tedaj mora biti pač vsakemu jasno, da ji je manjkalo celo dobre volje, ker nima srca za trpina-uradnika, ki ga vladni režim izkorišča, kakor izkorišča podjetnik svoje delavce. Na obljube in mala darila, ki se nam servirajo le ob času volitev, ne reflektiramo. Mi državni nameščenci in uradniki zahtevamo to, kar nam gre za naše pošteno delo, od ka-

terega država živi. Gospod Reisner naj ve, da se uradništvo ne da več voditi za nos, tudi od vladnega poslanca ne. Zato pravimo:

Zvestoba za zvestobo —

Nezvestoba pa za nezvestobo!

Ne cepite naprednih glasov! Vsak glas za mladinsko listo (1. skrinjica) je zgubljen za skupno napredno listo. S tem se podpira le klerikalce.

V strahu za volilce.

Priganjači »Zveze delovnega ljudstva« so se začeli bati za svoje volilce. Boje se, da jih večina njihovih pristašev ne bo šlo voliti zaradi mednarodne zveze, ki so jo sklenili voditelji med seboj.

Kar je razredno zavednega ljudstva, ne more voliti te liste, ker se zaveda, da je to pravzaprav klerikalna lista SLS, katere je vedno nasprotovala delavcem in železničarjem, kadar so se potegovali za boljši kruh. Kako reakcionarna, kako strupeno sovražna je ta stranka stremljenju razredno zavednega delavstva, to je pokazala na posebno očit način l. 1920, ko je dal takratni železniški minister dr. Korošec, ki je poglavar SLS, ki je tudi sedaj nevidni poglavar »Zveze delovnega ljudstva« samovoljno razveljaviti »Protokol sporazuma«, s čimer je povzročil splošno železničarsko stavko, katero je njegov zvesti sluga, takratni dež. predsednik, dr. Brejc s puškami in bajoneti krvavo zadušil na Zaloški cesti dne 24. aprila. Tega črnega terorja razredno zavedno delavstvo še ni pozabilo, zato se brani voliti listo krščanskih socialistov, ki so takrat nastopili proti stavki in pozivljali v »Večernem listu« vlado, naj stavko železničarjev in delavstva s silo zatre.

Da bi priganjači »Zveze« ta odpor delavstva zlomili, so si sedaj zmislili laž, da v tej zvezi ni ne klerikalcev ne kapitalistov, ampak le krščansko socialno delavstvo. Toda vsaka laž ima kratke noge, tako tudi ta laž ni daleč prišla. Ker so uvideli, da preti »Zvezi delovnega ljudstva« resna nevarnost, da na celi črti propade, so morali stopiti iz svoje rezerve »pravi generali« te »Zveze«, ki so se dosedaj skrivali. To so generali kapitalistične SLS, stranke črnega terorja, stranke najhujše reakcije, ki prisega na nazore, da mora sedanji družabni red kapitalističnega izsesavanja ostati nedotakljiv, in da more državna oblast vsako stavko, vsako gibanje za izpremembo teh krivičnih razmer, s silo zatreti.

Ti krvniki delavstva iz leta 1920 so predrzno stopili na plan s SLS in sklicujejo sedaj v imenu SLS shode za listo »Zveze delovnega ljudstva«, na kateri so kot kandidatje in bivši občinski svetniki SLS.

Prav tako! Delovno ljudstvo bo vsaj na ta način še o pravem času spoznalo, komu so ga njegovi voditelji izdali in prodali.

Strah za volilce pa straši tudi v klerikalni SLS. Pri SLS so namreč po večini ljudje, ki kot verni katoličani priznavajo papeško stolico za svojo najvišjo cerkveno oblast, kateri so dolžni brezpogojno pokorščino glede vseh njenih ukazov v božjih in posvetnih ali političnih zadevah. Ta cerkvena oblast pa je komunizem proklela in prepovedala vsem katoličanom, da bi ga kakorkoli podpirali, posebno pa ne smejo komunisti voliti. Kdor se pregreši zoper ta ukaz papeške stolice, ta zagreši glasom cerkvenih postav trojni zločin zoper vero in dolžno pokorščino napram cerkvenemu poglavarju. Kdor kaj takega zagreši, zapade kazni izobčenja iz katoliške cerkve, ki že sama po sebi nastopi, kakor hitro se je zločin storil.

O tej stvari je prinesla »Jugoslavijska« od torka resno in uvaževanja vredno razpravo, v kateri je na nedvomljiv način dokazano iz papeških uradnih odlokov, da je za katoličana komunizem prokleto zmotno in da je vsakršno podpiranje komunizma, posebno pa s tem, da se komunisti volijo, velik zločin zoper vero. Zaradi te kratke in vseskozi dostojne razprave, pa so priganjači SLS zelo razburjeni. Hitro so zmašili odgo-

vor, kjer trde, da katoličan komunista lahko voli, samo član njihovih organizacij ne sme biti. To je grdo zavita laž, ki očitno nasprotuje jasni prepovedi papeške cerkve, ki katoličanom prepoveduje vsakršno podpiranje komunizma. Jasno mora biti pač vsakemu, da cerkvena oblast ne more dopustiti svojim katoličanom, da bi volili voditelje komunizma, katerega je uradno preklela.

Tako mislijo tudi vsi od papeške stolice priznani katoliški učitelji cerkvenega prava, samo generali pri »Slovenca« bi radi stvar na glavo postavili. Pa ne bo šlo. Narodnim socialistom do cele te stvari ni prav nič, klerikalci naj to stvar s cerkveno oblastjo le sami uravnajo. Opozorili smo samo javnost, kako sleparsko politiko vodi SLS. Cela zadeva pa kaže, da vlada pri »Zvezi delovnega ljudstva« velik strah za volilce tako v vrstah črne internacionale kakor v vrstah rdeče internacionale. Nam pa se s takimi skrbmi ni treba ukvarjati, ker naši nazori so jasni, naši nameni so plemeniti in čisti, zato so tudi naše vrste strnjene, ki bodo priborile zmago Jugoslovanski zajednici.

Poročilo, da so beograjski komunisti g. Fabjančiča izključili iz svoje srede, smo prejeli iz popolnoma zanesljive strani komunistov in je resnična, zato ga vzdržujemo.

Klerikalci se skrivajo za »Zvezo delovnega ljudstva«.

Klerikalci so zakleti sovražniki napredne Ljubljane.

Zato noben napreden Ljubljančan ne bo volil klerikalcev.

Koristi obrtnikov zahtevajo, da se Ljubljana gospodarsko povzdigne in da postane središče celokupne Slovenije. Tako bo njeno prebivalstvo raslo in obrt se bo povzdignila, ko bo imela mnogo odjemalcev. Program »Jugoslovanske Zajednice« daje najboljšo poročilo zato, da se bo v Ljubljani zopet obrt lepo razvijala, ako zmaga njena lista.

Klerikalna SLS je po večini kmetska stranka, ki draži meščanu živila in dela draginjo. Ta stranka meščanskih slojev ne more zastopati, zato je zaveden meščan ne bo volil.

V Zabji vasi 3. decembra 1922.

(Prosto po Župančiču.)

»Groga, Grega! Rega — rega! Vedno hujša je zadrega; ta »zajednica« nas bega! Jojmene, kaj bo iz tega?«

»Kum — kum — le pogum! Klerikalni slišim šum.«

»Kvak — kvak — glej oblak, črnih megel dolgi vlak! Klerikalni zmaj — juhe! — s komunisti družijo se.

Črna masa kljub obznani vladati če po Ljubljani. Če pa zmaga ta, ni bes, je na konju JDS, razpustiti vlada spet mora tak občinski svet — — —

Naša bodi briga blaga, da zajednica ne zmaga! Boljševiki — živijo! — bodo nas rešili zlega, ko nam trda predla bo.

Rega — rega — rega — rega!«

Vrabec na vrbi ob mlaki si lika perje ter zacvrči:

»Živ — živ — Žer — jav že poskrbi, da bo vse prav.«

V tem trenutku pribrenči kamen v mlako, žabe se poskrijejo, vrabec odfrči urno z vrbe. Prebrisana šoja pa, ki je poslušala zabavo od daleč, krika razposajeno z jelše:

»Kreč — kreč — kreč — kreč — Vse preč? Vse preč!« — — —

Jutrovska »Smrdokavra« ima še samo kljun in tisti del, kjer se začena rep, vse drugo so požrli vrani.

Jugoslovanska zajednica ima zadnjo škrinjico.

Svetovni pregled.

NEMČIJA.

Nova vlada. — 36 urni minister

Po dolgih pogajanjih se je vendar posrečilo sestaviti izvenparlamentarno vlado. Vsi ministri pripadajo meščanskim slojem. Pravijo, da je to vlada »der deutschen Köpfe«, s tem hočejo reči, da so pobrali najboljše, kar so imeli. Vendar pa niso imeli popolne sreče, kajti še predno se je predstavila vlada parlamentu, je moral minister za rehrano, neki Müller iz Bonna, odstopiti. Bil je samo 36 ur minister. Menda se še ni nikjer pripetilo, da bi bil moral odstopiti minister po tako kratkem času. Proti Müllerju je namreč prišla obtožba, da je delal v renskem ozemlju nekako čudno politiko, ki je bila v prid Francozom.

Ko se je vlada predstavila parlamentu, je izjavila, da bo spoštovala novo republikansko ustavo, da bo stala na stališču, da je treba vojno odškodnino plačati, toda prej kot za vojno odškodnino, mora skrbeti za lastne državljane.

Politična kriza s to vlado v Nemčiji ni končana, temveč le odgojena.

ITALIJA.

Razmere v fašistovski Italiji. Bolje, kakor vse časopisne vesti, nam pokaže razmere, ki vladajo danes v Italiji, sledeča slička, ki ima še prednost, da je popolnoma resnična. Te dni sem srečal na ljubljanskih ulicah navdušenega Italijana, ki je ravnokar priromal iz blažene domovine. Nekaj mesecev ostane v Jugoslaviji. Dobil je za to dobo mesto pri neki tvrdki, ki je potrebovala tozadevnega specialista in ga v Jugoslaviji ni mogla dobiti. Kajpada je nanesla govorica takoj na fašiste. Povedal mi je tudi, da je Mussolini njegov sorodnik. Pristavil je še, da pravi sorodnik, kajti nepravih baje kar mrgoli po Italiji. Vsak zatrjuje, da je najmanj njegov bratranec. On pa je trdil samo to, da je pravi, pristni sorodnik. Ne piše se sicer Mussolini, pa njegovi pradedi so se pisali tako, na - ini pa s ekončuje tudi njegovo ime. Drugega dokaza za enkrat nima, z veseljem pa je konstatiral, da tudi drugi Mussolinijevi sorodniki ne. Pravil je, da vlada v Italiji strašen teror. Nihče si ne upa ziniti besede. Ako se fašistom naznani, da je kdo kaj kritiziral, takoj pride nadenj kazenska ekspedicija. Njegovega starega soseda v malem mestecu blizu Milana je nekdo zatožil, da je govoril nekaj proti režimu. Takoj so ga prišli fašisti kaznovati. Starčku so izdrli na neznansko surov način vse zobe, ki jih je še imel. — Na zunaj je Italija mirna, ker si zaenkrat ne more pomagati. Toda v ljudeh se kuha jeza proti fašistom. Podivjani fašisti ne ubogajo več ukazov svojih poveljnikov. Plenijo in kradejo pod pretezo, da hočejo prebivalce kaznovati, kar na svojo roko. Ne bo trajalo dolgo in v Italiji bo nastal strahovit upor. Hvala bogu, da sem zapustil domovino, je rekel navdušeni Mussolinijev sorodnik, sedaj vsaj smem govoriti. Strašno je, če človek ne sme ziniti niti besedice, kakor je to v Italiji, je še pristavil.

Sedaj si pa lahko mislimo življenje teh živahnih Italijanov, ki brez klepetanja in razmahovanja z rokami ne morejo živeti. In ti ljudje, ti vročkrvni Lahi, morajo sedaj molčati! To je najhujša kazen, ki jih je mogla doleteti. — Tako je danes v Italiji.

AVSTRIJA.

Poskušeni politični umor. Nemški nacionalsocialisti tudi v Avstriji ne mirujejo. Kakor v Nemčiji, hočejo porušiti tudi v Avstriji vse, kar jim ni po volji. V petek ponoči so hoteli umoriti v Inomestu tirolskega namestnika, deželnega glavarja, socialista dr. Gruenerja. Umor se ni posrečil, ker so bili napadalci pravočasno pregnani. Dr. Gruener je dobil težke poškodbe. Spravili so ga v bolnico. Nemška kultura lepo napreduje!

Tovarne odpustčajo delavce. Avstrijske tovarne zaporedoma ustavljajo svoje obrate. Preti velika kriza, ker tovarne ne najdejo več odje-

Kdor hoče imeti 10 urni delavnik, naj voli Žerjavove rekrute.